

Sensorveiledning KULKOM1001 2021

Sensur av skriftlig hjemmeeksamen og emneoppgave

1. **Emnebeskrivelse** for KULKOM1001 (merk at emnet går over to semestre, høst og vår, og gir 20 studiepoeng): [KULKOM1001 – Innføringsemne: Forståelsesformer og perspektiv - Universitetet i Oslo \(uio.no\)](#)

2. Her er **pensumlisten** for høsten 2020 og våren 2021: [KULKOM1001 - Pensum/læringskrav - KULKOM1001 - Høst 2020 - Universitetet i Oslo \(uio.no\)](#)

3. **Eksamen** består av a) en *emneoppgave* og b) en *6-timers hjemmeeksamen*. I emnebeskrivelsen til KULKOM1001 er eksamensordningen nærmere beskrevet. Det viktigste er:

a) Studentene skriver en *emneoppgave* som de er blitt tildelt, og som er gjennomgått i seminarer i 2. termin (vårsemesteret). Oppgavetekstene og -omfanget til emneoppgavene ble gjort kjent ved semesterstart i vår og har temaene 1) *kultur*, 2) *følelser*, 3) *sosiale medier og offentlighet*, 4) *tegn, tolkning og hermeneutikk*, samt 5) *globalisering, likhet og forskjell*. Oppgavetekstene er nærmere spesifisert, men skal betraktes som en slags rammeoppgaver som studentene utformer sin oppgave innenfor.

b) Studentene har videre en *6-timers hjemmeoppgave*. Følgende beskjed ligger på emnesiden angående 6-timers hjemmeeksamen:

- Du får utdelt fire oppgaver, hvorav to må besvares. De to oppgavene som skal besvares, vil vektes likt. Begge oppgavene må bestås.
- Bruk av hjelpemidler er tillatt.
- Du kan referere til ulike kilder fortløpende i din besvarelse, akkurat som i en skoleeksamen. Hvis du siterer direkte fra hjelpemidler, må referanser (henvisninger i teksten) oppgis.
- Referanseliste er ikke nødvendig til tross for referanser (henvisninger) i teksten.
- Hjemmeeksamen er ditt eget, selvstendige arbeid – og et resultat av egen læring og arbeidsinnsats.
- [Tidligere eksamensoppgaver](#)

Sensorene foretar en *helhetlig vurdering av begge eksamensdelene (a og b)*. Samlet resultat gis i bokstavkarakterer fra A til F. I vurderingen av karakterskalaen skal kriteriene for hvert karakternivå benyttes som gitt i retningslinjene. [Fagspesifikk karakterbeskrivelse for Kulkom](#). NB: Emneansvarlig har gitt beskjed til studentene om at det ikke trekkes ned i karakter dersom det blir noe overlapp i tematikk mellom emneoppgave og hjemmeeksamen.

Eksamensoppgaver og sensorveiledning, 6-timers hjemmeeksamen

Besvar to av de fire oppgavene under:

Oppgave 1.

Hvordan kan fortellinger og dype historier gi mening til kultur?

Kandidaten forventes å si noe om hva fortellinger, dype historier og kultur er. For eksempel kan det nevnes hvilke elementer fortellinger/dype historier har (gjenkjennbar struktur, et plot, karakterer man kan identifisere seg med, handling, løsning/ending) samt noe tilsvarende for kultur. Kent (2015) er et naturlig utgangspunkt med sin artikkel om fortellingenes makt i PR. Han skriver at budskap ofte har form av fortellinger – at vi er historiefortellende dyr – og at organisasjoners opplevelse av identitet og fellesskap baserer seg på retoriske prinsipper og fortellinger. Disse former hvordan vi oppfatter hendelser og forstår verden, med andre ord sentrale elementer i kultur. De fem mest relevante nøkkelfortellingene for organisasjoner og aktivister som trekkes fram i hans tekst dreier seg om søken, reise/eventyr, rivalisering, David/Goliat-relasjoner og overdreven pengebruk. En annen relevant tekst er Rafoss (2015) sin artikkel om hvilke fortellinger som ble brukt i tiden etter Breiviks terrorhandlinger 22. juli 2011. Denne er noe mer eksplisitt på forbindelsen mellom fortellinger og kultur idet den drøfter hvilke eksisterende kulturelle strukturer ble brukt for å støtte opp om disse fortellingene. En tredje relevant tekst er Pollettas og Callahans «Deep stories, nostalgia narratives and fake news: Storytelling in the Trump era» (2017). De to forfatterne spør om hvorvidt amerikanske tilhengere av *Tea Party*-bevegelsen (som stort sett også er Trump-tilhengere) er lurt av mediene eller om oppslutningen reflekterer levd liv? I tillegg til disse to hovedforklaringene, som kritiseres for å være for enkle, drøfter forfatterne en rekke andre forklaringer (som at Trump bygde på allerede eksisterende historier om kulturelle tap, osv).

En rekke andre pensumbidrag vil også kunne benyttes i løsningen av oppgaven utover disse tre mest opplagte. Oppgaven er vid og krever en viss kreativitet. Gi pluss for tydelig drøfting av *hvordan* fortellingene kan gi mening til kultur. Den forbindelsen kan være krevende. Gi også pluss til kandidater som klarer å drøfte flere pensumbidrag opp mot hverandre og vise hvordan eksemplene på ulikt vis gir mening til kultur.

Oppgave 2.

Diskuter ulike perspektiver på kultur innen psykologifaget. Ta utgangspunkt i begrep som kontekst og det spesifikke på den ene siden, og det generelle og universelle på den andre siden.

Her forventes det at kandidaten redegjør for ulike perspektiver på kultur, og fanger opp motsetninger i psykologien mellom fokus på kontekst og det spesifikke, og et fokus på det generelle og universelle. Det er tre tekster på pensum som er særlig relevante: Heine (2016) sitt kapittel om kulturpsykologi, Shweder & Sullivan (1993) om kulturpsykologi og Urwin et al. (2013) «Becoming a mother through culture». Kandidatens fremstilling bør redegjøre for ulike versjoner av kultur. Dette kan være kulturpsykologene Shweder & Sullivans anerkjennelse av at det kan finnes universelle menneskelige prosesser, men at innholdet i disse prosessene nødvendigvis varierer. Her tar forfatterne opp mange måter å forene menneskelig variasjon med vår felles menneskelighet på, og de diskuterer universalisme uten «uniformity». Kulturpsykologien *benekter ikke* universelle aspekter i psykologisk fungering, men understreker at slike universelle aspekter ikke kan ses på som mer fundamentale enn

annen kunnskap om menneskelig psyke, og disse vil uansett inngå i en kontekst. Heine sitt kapittel om universell psykologi versus kulturelt varierende psykologi vektlegger det unike bidraget fra kulturpsykologien, som er at mennesker fra ulike kulturer også vil være ulike i sin psykologi. Kandidaten kan diskutere Heine sin definisjon på kultur, som har to komponenter, en informasjonskomponent, men også en komponent vedrørende gruppetilhørighet: «Cultures are people who are existing within some kind of shared context», noe han selv problematiserer ved å peke på elementer som hvor en kultur begynner og slutter, kultur som endrer seg over tid, samt stor variasjon mellom individer innen samme kultur. Heine sin fremstilling av kultur er mer statisk enn Urwin et al., som problematiserer hvordan mye forskning ser på kultur som identifiserbart innhold, artifakter, regler og praksis. Gjennom et slikt syn risikerer man å trekke konklusjoner om mennesker kun basert på kulturell tilhørighet. Urwin et al. benytter seg heller av det mer dynamiske konseptet «becoming through culture». Ved en tilnærming til kultur som «becoming through culture» unngår man å gjøre kultur til dette konkrete, identifiserbare. Denne tilnærmingen har personers agens som utgangspunkt (heller enn folk som statiske produkter av kultur), og unngår dermed ifølge Urwin et al. å reprodusere binære kategoriseringer som er vanlig i debatter om kultur og selv. Utover kjerneelementene i disse tre tekstene kan studentene også trekke på mer spesifikke diskusjoner som tas opp i tekstene, som for eksempel diskusjonene rundt WEIRD-populasjonen, hjerneforskning som viser forskjeller i forhold til erfaring etc. Studentene kan her evt. også trekke fram hvordan psykologifagets «mainstream»-historie er preget av laboratoriestudier av WEIRD-studenter, med ambisjoner om å kartlegge universelle psykologiske mekanismer (Crisp & Turner, 2014), og hvordan slike perspektiver har blitt utfordret av den mer kulturelt orienterte retningen «critical community psychology» (Cruz & Sonn, 2011). Det er dermed mange ulike aspekter av pensum som kan brukes, og studentene trenger ikke dekke opp alle. Det viktige er at de får fremstilt noen ulike perspektiver på kultur og klarer å forankre og diskutere disse opp mot kontekst og det spesifikke på den ene siden, og det generelle og universelle på den andre siden.

Oppgave 3.

Hvordan gis immaterielle ting som identitet, tro, tilhørighet og kunnskap materielle uttrykk? Gi eksempler fra pensum.

Kandidaten skal gjennom empiriske/etnografiske eksempler vise en god forståelse for hvordan immaterielle fenomener (relasjoner, identiteter, meninger, forståelsesformer) manifesteres materielt. Dette innebærer å kunne gjengi eksemplene med egne ord, på måter som viser hvordan forbindelsen mellom det materielle og det immaterielle skjer. Det kan for eksempel være gjennom ritualer, gjennom konflikter, gjennom bestemte praksiser, gjennom bønn eller «åndeseanser», gjennom dugnad, gjennom narrativer eller lignende, og mulighetene for å trekke inn pensum er mange. Særlig aktuelle er artiklene til Krogstad (særlig 1986-artikkelen), Lien, Meyer, Miller og Tomlinson. Det er et pluss dersom kandidaten viser hvordan tingenes kulturelle eller symbolske mening ikke bare er «noe som er der», men noe som skapes gjennom sosial samhandling. Det er også et pluss dersom kandidaten peker på hvordan slik mening (evt. tingene det uttrykkes gjennom) kan være omstridt, i endring, gjenstand for forhandling, del av sosialisering- og integreringsprosesser, skape grunnlag for sosiale distinksjoner, eller lignende. Ettersom dette er en hjemmeeksamen med alle kilder tilgjengelig, forventes noe mer enn en oppramsende gjengivelse av eksempler: selvstendig diskusjon/analyse og god bruk av analytiske begreper er nødvendig for å få karakterene A eller B. Oversikt og evnen til å trekke linjer mellom artikler er et pluss.

Oppgave 4.

Drøft Gripsruds begreper «deloffentligheter» og «leiroffentligheter» og sett dem i sammenheng med dagens mediesituasjon i Norge. I hvilken grad er medietilbudet tilpasset slike offentligheter, og i hvilken grad kan de fungere hemmende for slike?

Gripsruds (2015) bok er selvsagt utgangspunkt for oppgaven. I tillegg finnes det et andre bidrag på pensum som muligens kan sette denne i relieff: Rasmussen (2016), Lauridsen (2016) og Haugseth (2013).

I en A-oppgave vil det redegjøres for begrepene slik de er benyttet som kritikk av Habermas, og det vil vises til hvordan samfunnsutviklingen har fremmet slike. Det vises hvordan utviklingen i presse og avis har ledet til segmentering og videre til «ekkokamre» osv. i digitale medier. Det diskuteres hvordan mer målrettede medier og spesialiserte diskusjonsfellesskap kan være til fordel for individer og samfunn, men også hvordan dette kan fungere negativt for samfunn og politikk, og det presiseres hvorfor visse trekk anses som positive mens andre regnes som negative. Det trekkes på eksempler fra norsk virkelighet, historisk og nåtidig. En A krever generelt en grundig, velformulert og systematisk fremstilling.

I en B-oppgave vil det redegjøres godt for Gripsruds presentasjon av begrepene, og det gis norske eksempler utover de som er gitt av Gripsrud. Fordeler og ulemper ved at medier understøtter deloffentligheter vil også drøftes.

I en C-oppgave vil det redegjøres greit for Gripsruds poenger, og det gis norske eksempler på positive og negative utslag av tendensen i retning flere del- og leiroffentligheter.

D og dårligere: Det er mangler ved diskusjonen, referanselisten og eksemplene, samt dårlig disponering og språk.

Karaktergraderingen i oppgave 4 kan tjene som generell retningslinje for karaktersetting i de øvrige oppgavene.